

MUZIKOLOŠKI ZBORNIK (Musicological annual,
zvezek XXX, Ljubljana 1994, 96 strani)

Tik pred koncem leta 1994 je izšel trideseti zvezek znanstvene periodične publikacije *Muzikološki zbornik*, ki ga izdaja Oddelek za muzikologijo Filozofske fakultete v Ljubljani. Ustanovitelj zbornika in njegov prvi urednik, pokojni akademik, prof. dr. Dragotin Cvetko, je s to publikacijo utemeljil muzikologijo na podlagi svetovnih meril. V trideseti številki zbornika, torej obletnični, pa so objavljeni prispevki slovenskih, hrvaških in italijanskih muzikologov, ki so pred letom dni sodelovali na simpoziju v Kopru na temo "Antonio Tarsia (1643-1722) v času in prostoru". Zdaj je urednik zbornika Andrej Rijavec, oblikovalec pa Bronislav Fajon.

Nad vse pomembno je dejstvo, da je v kratkem času že druga številka Muzikološkega zbornika (MZ) posvečena obalnemu skladatelju (pred dvema letoma so bili v XXVIII. številki MZ predstavljeni referati o piranskem skladatelju Giuseppeju Tartiniju), saj kaže, da bo morda sčasoma le preplezan črnokalski rob - tudi v kulturi - in s tem prebit zid med Obalo in Ljubljano. Čeprav muzikologija ni stroka, ki bi bila centralistično usmerjena, če se izrazimo nekoliko bolj politično, pa je vendar tudi res, da je dolga leta skorajda s prezirom gledala na vse, kar ni prihajalo v ožjem smislu s 'Kranjskega'. Z osamosvojitvijo smo dobili svojo obalo, z njo pa tudi Tartinija in Tarsio, ki pripadata srednjeevropski glasbeni tradiciji.

Referati, ki so bili pred letom in pol predstavljeni na simpoziju v Kopru, so zdaj zbrani in natisnjeni v MZ. Salvator Žitko je podal krajšo predstavitev kulturnega utripa Kopra, mesta, v katerem so se v času Antonia Tarsie bolj ali manj posrečeno prepletali vplivi Beneške republike in habsburškega Trsta. Na podlagi nedavno odkritih arhivskih podatkov je Edvilijo Gardina skušal osvetliti rodovnik plemiške družine Tarsia, Janez Hoefler pa se je poglobil v življenje in delo koprškega skladatelja ter poiskal vzporednice pri njegovih severno-italijanskih sodobnikih. Članek Ivana Cavallinija ponuja bralec vpogled v glasbeno kulturo Kopra, ko je bil v Tarsievem času umetniški razvoj v polnem zatonu, Antonio Trampus pa je lik skladatelja skušal umestiti v Akademijo in Arkadijo, a ker za to ni našel ustreznih zgodovinskih opor, je nakazal le nekaj interpretativnih domnev. Diametralno nasprotna sta si v razmišljanju Tomaž Faganel in Ennio Stipčević, ki sta se vsak s svojega zornega kota posvetila Tarsievi glasbeni zapuščini oziroma analizi stila in funkcije njegovega opusa.

Za obalno okolje je vse dogajanje v zvezi s Tarsio še kako pomembno, saj bodo vse nadaljnje manifestacije v tem kontekstu lažje, bolj odmevne, hkrati pa tudi teoretsko bolj zahtevne, v vsakem zapisu bo morda en stavek, en pridevnik, en glagol, ki si ga bo bralec zapomnil.... Šele od tod dalje se bo nadaljevala polifonija muzikološkega spletnja okrog Tarsie, saj je mojster tako rekoč šele rojen. Začetek pa je bil nedvomno po-

treben in Tarsia je bil vnovič rojen 17. septembra 1993 na simpoziju v Kopru.

Vse, kar se je dogajalo okrog Tarsie, je bilo za naš prostor prelomno. Prelomno zaradi starih predsodkov in mentalitete. Kolikšna pozornost je bila posvečena likovni umetnosti in stavbni dediščini tega območja! Glasbena dediščina je bila deležna le drobtinic z obložene mize celotne kulturne dediščine Primorske. Antonio Tarsia je uvertura v tista poglavja naše zgodovine, ki so nadvse tesno povezana z našim mestom in nobenega dvoma ni, da bo v prihodnje odkritih še veliko pomembnih in zanimivih dejstev.

Z Muzikološkim zbornikom stopajo ta spoznanja v širši prostor. Šele od leta 1993 dalje, ko so bili organizirani prvi koncerti Tarsieve glasbe, ko so bile natisnjene prve notne izdaje z njegovimi skladbami, ko je bila predstavljena razstava o njegovem delu in času in je izšel vsebinsko in oblikovno bogat katalog o Tarsii..., sta Koper in z njim vsa Slovenija dobila nove vpoglede v preteklost, ki ji tako tesno pripadamo. Z izidom tridesete številke MZ pa so nove informacije dosegle tudi ves svet - šele z njim stopamo s Tarsievo glasbo na svetovni oder.

Trideseti zvezek MZ ne zajema samo problematike Tarsievega časa in njegovega ustvarjanja. Dopolnjujejo ga še štiri zanimive muzikološke razprave. Edo Škulj je prispeval sestavek o navzočnosti skladatelja Palestrine v slovenski cerkveni glasbi in nakazal vse primere, ko se je Palestrina pojavil v zavesti slovenskega človeka.

Katarina Bedina je polemično razmišljala o pričevanju Stanislava Škrabca in umevanju cecilijanstva na Slovenskem. "Jedro tega, kar je hotel Škrabec javno povedati, je bilo, da bi bila morala slovenska cerkvena oblast prositi papeža, da bi v izvedbi cerkvene reforme na Slovenskem posebej dovolil nadaljnjo rabo slovenskega jezika pri sveti maši. ... Pogoj za takšno delovanje je bila dolgotrajna tradicija cerkvenega petja v domačem jeziku. Škrabec si je dovolil brez ovinkov 'sporniti' našo cerkveno oblast, da imamo na Slovenskem še dajšo tradicijo od tiste, ki jo pogoj zahteva, vsaj od Cirila in Metoda naprej, torej tisoč let."

Dober poznavalec slovenske glasbe Anglež Niall O'Loughlin ni obremenjen z našimi malimi 'domaćimi' prepri. Prav zaradi slednjega zasluži posebno pozornost njegov prispevek, v katerem se je posvetil glasbi skladatelja Milana Stibilja.

Zadnji referat je prispevala Aleksandra Wagner, ki trenutno živi v New Yorku. "Z opazovanjem glasbe kot aktivnosti v času - ki se poenostavlja kot zgodovina ali vanjo uvaja z aktom zapisovanja - se prispevek ukvarja z 'razpokami', ki so vidne na mejah 'ljudskega' in 'umetniškega'..."

Zakaj slovenski prostor potrebuje Muzikološki zbornik? Trideset zbornikov v tridesetih letih je obsežen opus: izpričuje aksiomatično resnico, ki jo je treba vedno znova, leto za letom dokazovati vsakemu ministrstvu

posebej. "Če ne bi bilo Zbornika, ne bi bilo tehčnih sestavkov, ki so potrebni za muzikološko stroko. Vsaka stroka mora namreč živeti tudi v svojem jeziku. Če bi pisali samo v tujih jezikih, za tuje revije, zbornike, bi bila to razprodaja nas samih in naše glasbene kulture. Če ni teoretske misli v lastnem jeziku, narod propade. Ker pa je za slovensko glasbeno kulturo značilno, da ni imela razvite svoje teoretske glasbene misli, je še dandanašnji v nekem smislu 'invalid'. Medtem ko so glasbene kulture Francije, Italije, Nemčije... že imele svojo glasbeno teorijo, smo bili mi le folklorno zani-

mivi... Danes ni več tako..." je razmišljal dr. Rijavec ob koncu leta 1994 na predstavitvi MZ v Kopru. Leto 1995 bo na glasbenem polju izpostavila stoletnica rojstva skladatelja Slavka Osterca. V Ljubljani bodo oktobra pripravili kolokvij, razstavo del in spisov, koncerte itd. In spet bo naloga Muzikološkega zbornika zbrati na enem mestu vse najboljše pod delovnim naslovom 'Slavko Osterc'.

Marija Gombač